

GAZET '61. nr. 67

Onder redactie van het jaarcommissariaat
van het Virgieljaar 1961

do 13 november 2008

Nog gloort...

Nr.67

De heilige Barbara.

Zaterdag 15 november wordt een beeld van de heilige Barbara op Alcuin onthuld.

De sociëteit **Alcuin** was vroeger het **Barbaraklooster**.

Alcuin was een geleerde monnik die oprichter was van de kloosterscholen (de eerste scholen in die tijd) onder **Karel de Grote** (768-814).

In dit nummer van de Gazet gaat het over de heilige Barbara en over de schepper van het beeld van Barbara, **Charles Eyck**.

De heilige Barbara.

Uit de Katholieke Encyclopaedie (1933):

De heilige Barbara is gestorven in 306. Volgens de legende werd Barbara geboren in Nicomedië en in een toren opgesloten. Zij omhelsde het christelijk geloof, werd door haar vader uitgeleverd en stierf onder Maximinus Daza in 306 den marteldood, terwijl haar vader op de plaats zelf door den bliksem getroffen werd.

Barbara is een **volksheilige** en wordt in vele omstandigheden aangeroepen.

Patrones o.a. van bergbewoners, gevangenen en architecten; van kasteelen, vestingen en kruitkamers. Zij wordt ook aangeroepen tegen onweer, brand en pestziekte en bijzonder tegen een plotselingen dood.

Voorstelling in de kunst.

Barbara wordt afgebeeld als een jonge, schoone vrouw met een kroon of krans van rozen op het hoofd; in de hand doorgaans een palmtak en een boek, een enkele maal een klein Grieksch kruis. Naast haar de toren van haar gevangenschap, welke toren inde 15^e eeuw gebruikt werd als sacramentarium om de H. Teerspijze in te bewaren. Sindsdien verschijnt Barbara met kelk en hostie in de hand en is zij patrones der stervenden. Om dienzelfden toren is Barbara de patrones van de artillerie (met een zwaard en klein kanon).

Als patrones in verschillenden nood komt Barbara voor onder de 'Noodhelpers'. Met de H. Catharina komt zij veel voor op de zgn. mystieke verlovingsen met het Kindje Jezus. Beroemd is haar plaats op de Sixtijnse Madonna van Raffael. Lucas Cranach e.a. schilderden de legende van haar leven.

Uit de Winkler Prins (2004):

Barbara (gestorven 306?) werd om haar christelijk geloof (zij verdedigde o.a. de Drievuldigheidsleer) eigenhandig door haar vader onthoofd. Deze werd daarna zelf door de bliksem gedood. Op grond hiervan geldt de H. Barbara als beschermster tegen brand en bliksem en tegen een plotselinge dood. Zij geldt ook als beschermheilige van de artillerie. Haar attributen zijn o.a. een toren met drie ramen en een martelaarspalm. Feestdag 4 dec.

Uit Wikipedia (2008):

Barbara († 206?; het scheelt een eeuwtje met de vorige twee encyclopedieën) is een christelijke heilige. Zij zou gewoond hebben in Nicomedië in Klein-Azië. Haar heidense vader, Dioscurus, sloot haar op in een toren om haar te vrijwaren van de vele jongemannen die naar haar hand dongen. Ook liet hij een badhuis voor haar bouwen, zodat ze geen gebruik hoefde te maken van de openbare baden. Dit badhuis bevatte oorspronkelijk twee ramen, maar op verzoek van Barbara werden het er drie (zij had zich in het geheim tot het christendom bekeerd en wilde op deze manier de heilige Drievuldigheid eren). Toen haar vader haar bekering bemerkte, onthoofdde hij haar, maar werd daarop zelf door de bliksem dodelijk getroffen.

Barbara met het boek, de toren en martelaarspalmtak.

Patrones

Op grond hiervan geldt de H. Barbara als beschermster tegen brand en bliksem en tegen een plotselinge dood. Ook kan haar hulp ingeroepen worden als storm het land verwoest. De H. Barbara is ook de beschermheilige of schutspatroom van artilleristen, infanteristen, genisten, **ingenieurs**, mijnbouwers, brandweerlieden, architecten, boeren, dakdekkers, metselaars, bouwvakkers, klokkengieters, metaalgieters, smeden, steenhouwers, beiaardiers, koks, hoedenmakers, slagers, gevangenen, meisjes, stervenden, torens, vestingen en van inwoners van Vreeswijk.

Op afbeeldingen zijn **haar attributen** onder andere een toren met drie ramen [drie, vanwege de Triniteit], een kanon en een martelaarspalm.

De datum van Barbara's dood is niet bekend. 206 en 235 worden genoemd.[de vorige twee encyclopedieën melden 306].

Bijzonderheden.

Sommige varianten van de Barbara-legende menen dat zij werd opgesloten in een kelder om haar te bewegen haar geloof op te geven. In sommige streken wordt dit verbeeld door het gebruik op 4 december forsythia-takken te knippen en in een vaas te plaatsen, die in de daarop volgende weken tot bloei komen.

In Zuid-Limburg was het feest van Sint-Barbara, als patrones van de mijnwerkers, een van de belangrijkste feestdagen van het jaar en lange tijd een vrije dag. Met de mijnsluitingen kwam daar definitief een einde aan.

De Amerikaanse stad Santa Barbara is genoemd naar de heilige Barbara.

Charles Eyck (1897-1983)

Uit de Winkler Prins (2004):

Charles Hubert Eyck, (Meerssen 1897 – Schimmert 1983) was een Nederlandse schilder, beeldhouwer, glazenier, ontwerper van kunstnijverheid en illustratief tekenaar. Hij leerde de techniek van de glasschilderkunst van **Joep Nicolas** [die de gebrandschilderde ramen in de Oude Kerk te Delft heeft gemaakt].

Zijn vele in opdracht vervaardigde werken zijn monumentaal en veelal religieus getint; andere stukken zijn vrij romantisch en niet zelden enigszins humoristisch.

Hij schilderde ook portretten, stillevens en landschappen. Bekende werken zijn o.a. een kruisweg in de kerk te Waalwijk, het fresco in het gebouw van de Rijksverzekeringsbank te Amsterdam, een muurschildering in de Gerarduskerk in Heerlerheide, transeptramen in de kerk van de Hervormde Gemeente te Ginneken (Breda), het bevrijdingsraam in de St.-Janskerk te Gouda, oorlogsmonumenten in Gemert en Maastricht, en de volledige decoratie in het kerkje van Jeantes-la-Ville in Noord-Frankrijk.

Uit Wikipedia (2008):

Charles Hubert Eyck (Meerssen 1897 –Schimmert 1983) kreeg zijn opleiding aan de Rijksacademie te Amsterdam.

Eerder was hij plateelschilder op de aardewerkfabriek *Céramique* in Maastricht [dit is *niet* de Sphinx van Petrus Regout].

In 1922 won hij de Prix de Rome.

Na korte verblijven in Zweden, Zuid-Frankrijk, Amsterdam, Clamart en Utrecht vestigde hij zich in Schimmert.

Hij maakte vooral wandschilderingen en ramen in glas in lood.

Zijn **beeld van St.-Barbara** werd in 1958 geplaatst in de Sint-Remigiuskerk te Schimmert. Dit gipsen beeld is door een aantal oud-Virgilianen aangeboden aan Virgiel. Omdat dit gipsen beeld zeer kwetsbaar is, is er een *bronzen* replica van gemaakt, die wordt geplaatst in de hal van de sociëteit en wordt onthuld om 15.30 uur op 15 november. Het *gipsen* beeld wordt geplaatst in de Regentenkamer.

Belangrijke werken (buiten het beeld van St.-Barbara):

- altaarwand en kruiswegstaties te Zeist
- ramen in de Rooms Katholieke HBS te Heerlen
- 24 glas-in-loodramen in de kerk van Achterveld
- Bevrijdingsmonument op het Koningsplein te Maastricht
- glas-in-loodramen in de Martinuskerk te Venlo
- kruiswegstaties in Enschede, in de Koepelkerk te Maastricht en in Schijndel
- kruiswegstaties Sint Jan Waalwijk
- de beschildering van het gewelf en de apsis te Groot Genhout (gemeente Beek)
- beschilderingen in de Onze Lieve Vrouwe Kerk te Helmond
- kerkschildering te Wittem
- het officiële inhuldigingsschilderij van Koningin Juliana (1948)
- muurschilderingen in de kerk van Jeantes (Picardië)
- glas-in-loodraam in de voormalige Kamer van Koophandel Venlo.
- glas-in-loodramen in de Stadskerk Sint Cathrien in Eindhoven: de Profeten, Mariaraam, en alle ramen in de omgang(verm 1948/50)
- bevrijdingsglas in de Sint-Janskerk van Gouda.

Zie ook: <http://home.planet.nl/~thijsjan/charleyc.htm>

Dit beeld is *niet* de heilige Barbara, en het staat ook *niet* in de kerk te Schimmert.

Het is het beeld "Verkeer", in de stationshal van Utrecht Centraal.

Het beeld werd onthuld in 1939 en was een geschenk van de Personeelraad aan de directie van de NS ter ere van het eeuwfeest van de NS.

Ontwerp van **Charles Eyck** en gehakt door de beeldhouwer **Jo Uiterwaal** ((IJsselstein1897-Utrecht, 1972).

Het beeld van St.-Barbara: zie blz.6.

Heilige Barbara van Charles Eyck.